

ВІДГУК

офіційного опонента, доктора педагогічних наук, професора

Мукан Наталії Василівни

на дисертацію **Шліхти Ганни Олександрівни**

«Теоретичні та методичні засади формування

ціннісно-деонтологічних компетентностей

майбутніх фахівців ІТ-галузі у процесі професійної підготовки»,

на здобуття наукового ступеня доктора педагогічних наук за спеціальністю

13.00.04 – Теорія і методика професійної освіти

Актуальність теми дослідження та зв'язок із відповідними програмами, планами, темами. Нині очевидним є зростання впливу комп'ютерних наук і інформаційних технологій на всі сфери життєдіяльності суспільства. Така тенденція є глобальною, що підтверджується різноманітними міжнародними документами. У своїй стратегії «Цифровий компас 2030: європейський шлях до цифрового десятиліття» Європейська комісія наголошує на тому, наскільки важливо об'єднати фахівців з комп'ютерних наук і інформаційних технологій, убачаючи це як запоруку колективної стійкості євроспільноти.

Розглядаючи процес цифровізації та створення нових типів відносин у цифровій економіці, сучасні візії та підходи до професійної підготовки майбутніх ІТ-фахівців беруть до уваги цінності, моральні та етичні проблеми, а також нові технологічні та соціально-економічні переваги. Особлива увага приділяється не тільки формуванню і розвитку професійних компетентностей фахівців ІТ-галузі, але й загальних. Наявність загальних компетентностей, які мають фахівці ІТ-галузі обґрунтовує дотримання принципів, які гарантують безпечні та надійні цифрові простори; баланс між приватністю та публічністю в цифровому світі; і етичні принципи використання новітніх комп'ютерних технологій.

У цьому контексті вивчення наявного педагогічного досвіду, ретельний аналіз науково-педагогічної літератури, чітке структурування ціннісно-деонтологічних компетентностей сучасних ІТ-фахівців, виокремлення, обґрунтування та експериментальна перевірка теоретико-методичних засад їхньої професійної підготовки на основі сформованості ціннісно-деонтологічних компетентностей, є актуальною науковою проблемою, що потребує розв'язання. Тому дисертаційне дослідження Шліхти Ганни Олександрівни вважаємо своєчасним та доцільним, оскільки, на наше переконання, воно сприяє удосконаленню практики сучасних університетів та забезпеченню якості професійної підготовки майбутніх ІТ-фахівців.

Дисертація є складником комплексної науково-дослідницької теми «Теоретико-методологічні засади становлення та розвитку аксіопедагогіки на сучасному етапі гуманізації системи освіти України» кафедри педагогіки, освітнього менеджменту та соціальної роботи Рівненського державного гуманітарного університету (державний реєстраційний номер № 0118U006318).

Тему дисертації затверджено на засіданні Вченої ради Рівненського державного гуманітарного університету (протокол № 4 від 28 квітня 2016 р.) й уточнено (протокол № 4 від 24 квітня 2024 р.).

Ступінь обґрунтованості наукових положень і висновків, сформульованих у дисертації. Аналіз змісту дисертації та публікацій Шліхти Г.О. дає підстави для висновку про наукову обґрунтованість й достовірність викладених авторкою результатів. Вивчення джерельної бази (498 найменувань, з них 203 – іноземними мовами), а також практики закладів вищої освіти уможливило виокремлення суперечностей на кількох рівнях: *суспільному рівні* – між викликами, якими супроводжуються процеси цифровізації життєвої практики сучасного суспільства, й готовністю та спроможністю освітніх інститутів відповідного профілю до якісної професійної підготовки майбутніх фахівців ІТ-галузі; *соціально-педагогічному рівні* – між задекларованою у напрацюваннях академічної спільноти, міжнародних ІТ-асоціацій і товариств, а також у правових актах міжнародних інститутів і української держави потребою реалізації в освітній практиці аксіологічного й деонтологічного підходів і реальною практикою залучення вказаних підходів у систему професійної підготовки майбутніх фахівців ІТ-галузі; *теоретико-методологічному рівні* – між визнаною міжнародними ІТ-асоціаціями та товариствами необхідністю утвердження гуманістичної парадигми в системі суспільних відносин, що виникають у процесі цифровізації, і недостатньою кількістю фахівців ІТ-галузі зі сформованими та відповідними гуманістичному контексту професійними й загальними компетентностями; *технологічному рівні* – між затребуваним процесами цифровізації впровадженням в освітній процес професійної підготовки майбутніх фахівців ІТ-галузі інноваційних педагогічних засобів і технологій ціннісно-деонтологічного змісту та фактичним рівнем напрацювання методик практичного формування ціннісно-деонтологічних компетентностей майбутніх фахівців ІТ-галузі.

Науковий апарат, викладений у вступі, дає можливість цілісно уявити авторське бачення розв'язання досліджуваної проблеми, що зумовило використання відповідних теоретичних і практичних методів наукового дослідження.

Новизна і вірогідність загальних висновків дисертації забезпечені комплексним аналізом значної кількості джерел; використанням відповідних методологічних підходів до дослідження та комплексу взаємопов'язаних методів з метою розв'язання визначених завдань і досягнення мети дослідження; ефективним впровадженням матеріалів та результатів дослідження у роботу закладів системи вищої освіти України.

Дисертацію підготовлено на належному науковому рівні. Дисертантка володіє теорією проблеми і методами її дослідження. Позитивне враження справляє оформлення роботи, розміщені в ній таблиці, рисунки та додатки.

Зміст поданих анотацій відображає зміст дисертації та висвітлює її суттєві аспекти й основні положення.

Рівень апробації результатів дослідження є достатнім і підтверджується участю дисертантки у науково-практичних конференціях різного рівня.

Наукова новизна і достовірність наукових положень дисертаційного дослідження. У дисертаційній роботі *вперше* розроблено теоретичні та методичні засади формування ціннісно-деонтологічних компетентностей майбутніх фахівців ІТ-галузі у процесі професійної підготовки; визначено сутність й обґрунтовано структуру феномену ціннісно-деонтологічних компетентностей сучасного ІТ-фахівця на підставі авторського визначення понять «аксіологічне знання», «деонтологічне знання», концептуалізації навичок і вмінь, цінностей та особистих якостей як елементів ціннісно-деонтологічних компетентностей ІТ-фахівця; обґрунтовано авторські формули аксіологічної компетентності (розуміння змісту аксіологічного знання, усвідомлення його значення для професійної діяльності ІТ-фахівця, опанування навичок і вмінь застосовувати аксіологічні знання, досягнення ціннісного виміру ІТ-сфери та змісту професійно значущих цінностей) і деонтологічної компетентності (розуміння змісту деонтологічного знання в соціально-історичній ретроспективі, опанування поняттєво-категорійного апарату деонтології, усвідомлення значення деонтології для професійної діяльності ІТ-фахівця, а також деонтологічного виміру ІТ-сфери); методично оформлено й упроваджено у послідовний і системний освітній процес професійної підготовки авторську модель, організаційно-педагогічні умови та технології інноваційного виміру, застосування яких забезпечує сформованість ціннісно-деонтологічних компетентностей майбутніх фахівців ІТ-галузі; визначено критерії оцінювання рівня сформованості ціннісно-деонтологічних компетентностей майбутніх фахівців ІТ-галузі (критерій когнітивно-інтелектуальної компоненти: розуміння сутності та специфіки аксіологічних і деонтологічних знань; критерій операційно-діяльнісної компоненти: практична реалізація ціннісно-деонтологічних компетентностей через здатність застосовувати відповідні навички й уміння; критерій ціннісно-мотиваційного компоненти: засвоєння професійно значущих цінностей як мотивуючих факторів професійної діяльності; критерій організаційно-поведінкової компоненти: практичне виконання сукупності дій, спрямованих на формування власної ціннісної-сміслової сфери й ціннісно-орієнтованої діяльності); уведено до наукового обігу поняття «актуалізатор ціннісно-деонтологічних компетентностей» (фахівець ІТ-галузі як цілісна гармонійна особистість, що має високий рівень самооцінки й особистісної унікальності, здатна до вияву прихильності, дружби, емпатії до інших людей, а також пошуку творчого виходу з конкретної ситуації, яка склалася);

уточнено зміст поняття «цифровізація» (процес формування цифрового суспільства, що інтенсивно та продуктивно залучає ІТ-технології для власних потреб (самореалізація, робота, відпочинок, навчання, дозвілля), а також реалізації спільних соціально-економічних цілей), що в освітньому контексті актуалізує нові компетентності, які змістовно корелюють із концептом навички ХХІ століття; дефініцію понять «належне» (ціннісний орієнтир, що окреслює обриси майбутнього та способи його практичного досягнення шляхом дотримання норм і правил, а також через виконання прийнятих особою обов'язків), «обов'язок» (позитивна ціннісна орієнтація, що передбачає самостійне, усвідомлене вольове зусилля, яке вимагає сформованості аксіологічної й деонтологічної компетентностей), «імператив» (сукупність

морально-етичних і ціннісних настанов гуманістичного плану, що набувають формалізації у норми та правила (внутрішні й зовнішні), які виконують функцію регулятора предметно-практичної діяльності в різних варіантах професійного комунікативного простору), що становлять основу деонтологічного підходу; розуміння змісту аксіологічного підходу (в освітньому контексті як засобу забезпечення трансферу суспільно схвалених цінностей у ціннісно-смыслову сферу особистості, що закладає підвалини розбудови нею власних життєвих стратегій і зорієнтовує на пошук педагогічних засобів формування ціннісно-смыслові сфери й аксіологічної культури високого рівня) і деонтологічного підходу (спосіб осмислення практичного забезпечення моральності активності людини в різноманітних комунікативних просторах за допомогою деонтологічних категорій, що характеризують реалізацію особою змісту внутрішніх (морально-етичних і ціннісних) переконань у практичній діяльності та здійсненні життєвих стратегій);

удосконалено теоретичне обґрунтування поняттєвого розмежування феноменів компетентності (виступає засобом практичної активації кількох типів знань у певній ситуації та життєвому (зокрема професійному) контексті) та знання (постає фундаментальним елементом компетентності, що слугує й засобом опанування навколишнього світу, й способом ретрансляції набутого досвіду та його опредмечування, зокрема у формі наукових теорій, мистецьких концепцій, технічних проєктів); діагностичний інструментарій, науково-методичний супровід і технологічне забезпечення педагогічних умов і моделі формування ціннісно-деонтологічних компетентностей майбутніх фахівців ІТ-галузі;

набули подальшого розвитку компетентнісна парадигма сучасної вищої освіти, відповідно до якої професійні компетентності відображають у концентрованому вигляді професійні вимоги до сучасного ІТ-фахівця з обов'язковим фокусом на ціннісно-деонтологічному складникові системи професійних вимог, що походить зі змісту нормативно-правових актів (національних і міжнародних) у галузі освіти; ідея особистісного розвитку як фундаментальної мети освіти, яку в дисертації конкретизовано у практичне завдання формування професійних, світоглядних і громадянських якостей, що визначає потребу використання потенціалу особистісних складників освітнього процесу та заохочення персонального стилю й індивідуальних способів опанування компетентностей, які створюють фундамент майбутньої фахової готовності.

Значення одержаних результатів для науки і практики. Ретельний та всебічний аналіз наукової праці Шліхти Г.О. уможливив виокремлення найбільш суттєвих наукових результатів, що мають теоретичне і прикладне значення для педагогічної науки і практики. Дисертанткою проаналізовано особливості професійної підготовки майбутніх фахівців ІТ-галузі в контексті сучасних та перспективних науково-технічних та суспільно-економічних тенденцій, а також вивчено ступінь розробленості проблеми дослідження й стратегію її вирішення. У роботі подано результати аналізу аксіологічного й деонтологічного дискурсу професійної підготовки у сучасній вищій школі. Концептуалізовано педагогічні технології забезпечення формування ціннісно-деонтологічних компетентностей

майбутніх фахівців ІТ-галузі; виокремлено й охарактеризовано організаційно-педагогічні умови професійної підготовки майбутніх фахівців ІТ-галузі на засадах сформованості ціннісно-деонтологічних компетентностей. До найбільш суттєвих наукових результатів відносимо проєктування моделі формування ціннісно-деонтологічних компетентностей майбутніх фахівців ІТ-галузі, а також проведення дослідно-експериментальної перевірки ефективності організаційно-педагогічних умов і моделі формування ціннісно-деонтологічних компетентностей майбутніх фахівців ІТ-галузі.

Теоретичне значення дослідження полягає в установленні й обґрунтуванні: теоретичного положення, за яким у майбутнього фахівця ІТ-галузі культура, ділові якості зливаються у структурі гармонійної ціннісно-деонтологічної компетентності; системи освітніх концепцій, засадничих для моделювання освітнього процесу формування ціннісно-деонтологічних компетентностей майбутніх фахівців ІТ-галузі; методики формування ціннісно-деонтологічних компетентностей майбутніх фахівців ІТ-галузі у процесі професійної підготовки шляхом реалізації системи педагогічних умов і відповідних їм педагогічних технологій інноваційного виміру.

Практичне значення одержаних результатів дослідження полягає у тому, що результати дослідження можуть бути використані для удосконалення професійної підготовки майбутніх фахівців ІТ-галузі (навчальний посібник «Технології формування ціннісно-деонтологічних компетентностей майбутніх фахівців ІТ-галузі в процесі професійної підготовки: навчальний посібник для гарантів та викладачів освітньо-професійних програм підготовки здобувачів вищої освіти зі спеціальностей 122 «Комп'ютерні науки», 123 «Інженерія програмного забезпечення», 015.39 Професійна освіта (Цифрові технології)»).

Теоретичні й емпіричні результати дисертації також знайшли практичне застосування в авторських курсах: 1) «Теорія формування цінностей фахівця», 2) «Дизайн мислення».

Корисними матеріали дисертації стануть для опанування навчальних дисциплін, які типово входять до навчальних планів підготовки здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти в галузі знань 12 «Інформаційні технології» і 015.39 «Професійна освіта (Цифрові технології)»: «Вступ до спеціальності», «Основи педагогічних досліджень», «Теорія та методика професійного навчання», «Філософія», «Цивілізаційні процеси в українському суспільстві», «Ціннісні компетентності фахівця».

У дисертації доведено зв'язок між формуванням навичок ХХІ століття й розвитком ціннісно-сислової сфери ІТ-фахівців, що слугує практичним підтвердженням значущості дослідження. На основі аналізу міжнародних ІТ-асоціацій і товариств – Асоціація обчислювальної техніки (АСМ), Комітет з акредитації Європейської мережі забезпечення якості комп'ютерної освіти (ECSaKS), Міжнародна група науковців (MSIS 2016), Інститут інженерів електротехніки та електроніки (IEEE) – запропоновано практичні рекомендації щодо впровадження у практику професійної підготовки майбутніх ІТ-фахівців ціннісно-деонтологічного складника задля досягнення вищого рівня їхньої готовності до професійної діяльності.

Звернення до результатів дослідження доречно під час викладання освітніх компонент, укладання навчальних програм, навчальних посібників і рекомендацій із дисциплін професійного спрямування під час підготовки майбутніх ІТ-фахівців.

Про це йдеться у документах, які підтверджують впровадження результатів дослідження в освітній процес, зокрема Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського (довідка № 06/40 від 27.12.2023 р.), Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка (довідка № 2478 від 08.12.2023 р.), Рівненського державного гуманітарного університету (довідка № 01-12/74 від 08.12.2023 р.), Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка (довідка № 1971/33-03 від 13.12.2023 р.), Комунального вищого навчального закладу «Херсонська академія неперервної освіти» Херсонської обласної ради (довідка № 01-23/326 від 11.12.2023 р.).

Рекомендації щодо використання результатів і висновків дисертації. Основні ідеї, матеріали, положення та висновки дисертаційної роботи можуть бути використані у процесі професійної підготовки майбутніх Фахівців ІТ-галузі у закладах вищої освіти України; враховані у процесі роботи над забезпеченням якості вищої освіти та освітньої діяльності; під час виконання подальших досліджень у галузі професійної підготовки ІТ-фахівців.

Повнота викладу основних результатів дисертації. Наукові результати та основні положення, висновки та рекомендації достатньо повно викладено у 44 наукових публікаціях (із них 32 – одноосібні): 24 публікації відображають основні результати дослідження (з них 3 статті у виданнях, що є індексованими у наукометричних базах Web of Science і Scopus, 21 стаття у наукових виданнях, внесених до Переліку наукових фахових видань України), 20 публікацій, що додатково висвітлюють результати дисертації (серед них: 1 навчальний посібник, 2 статті у наукових періодичних виданнях інших держав, 17 публікацій у збірниках матеріалів наукових конференцій публікацій апробаційного характеру).

Характеристики структури і змісту дисертації. Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, значною мірою забезпечується логічною структурою роботи. Дисертація складається зі вступу, п'яти розділів, висновків до розділів, загальних висновків, списку використаної літератури та додатків. Логіка і послідовність викладу тексту праці відповідає розв'язанню завдань дослідження для досягнення його мети. Логічну структурованість роботи забезпечують висновки й узагальнення, а також унаочнюють таблиці, рисунки і додатки.

У першому розділі «Теоретичні та методологічні засади дослідження проблеми забезпечення ціннісно-деонтологічної складової професійної підготовки майбутніх фахівців ІТ-галузі» представлено професійну підготовку майбутніх фахівців ІТ-галузі в контексті сучасних та перспективних науково-технічних та суспільно-економічних тенденцій. Висвітлено специфіку аксіологічного дискурсу професійної підготовки у сучасних закладах вищої освіти, а також деонтологічний дискурс професійної підготовки у сучасних закладах вищої освіти. Представлено результати аналізу ступеня розробленості проблеми дослідження і стратегії її вирішення.

У другому розділі «Обґрунтування змісту ціннісно-деонтологічних компетентностей майбутніх фахівців ІТ-галузі» висвітлено ціннісно-деонтологічний складник системи компетентностей сучасного ІТ-фахівця. Обґрунтовано сутність і структуру феномену компетентностей сучасного фахівця, а також дизайн ціннісно-деонтологічних компетентностей сучасного ІТ-фахівця.

Заслуговують на дослідницьку увагу матеріали, представлені у третьому розділі «Освітні концепції і педагогічні технології формування ціннісно-деонтологічних компетентностей майбутніх фахівців ІТ-галузі», зокрема ті, що висвітлюють концептуальні й теоретико-методологічні основи освітнього процесу сучасної професійної підготовки, зарубіжний досвід формування ціннісно-деонтологічних компетентностей майбутніх фахівців ІТ-галузі у процесі професійної підготовки, педагогічні технології й інноваційне забезпечення формування ціннісно-деонтологічних компетентностей майбутніх фахівців ІТ-галузі.

Цінними для подальшого розвитку науки і практики підготовки майбутніх фахівців ІТ-галузі є напрацювання авторки представлені у четвертому розділі «Моделювання процесу формування ціннісно-деонтологічних компетентностей майбутніх фахівців ІТ-галузі». Зокрема акцентуємо увагу на обґрунтуванні та змістовій характеристиці організаційно-педагогічних умов моделювання формування ціннісно-деонтологічних компетентностей майбутніх фахівців ІТ-галузіж проєктуванні засобів діагностування сформованості ціннісно-деонтологічних компетентностей майбутніх фахівців ІТ-галузі; а також структурно-функціональному моделюванні професійної підготовки майбутніх фахівців ІТ-галузі у контексті вирішення завдання формування ціннісно-деонтологічних компетентностей.

П'ятий розділ дисертаційної роботи «Організація та проведення дослідно-експериментальної перевірки ефективності моделі формування ціннісно-деонтологічних компетентностей майбутніх фахівців ІТ-галузі» забезпечує можливість ознайомитися із методичним інструментарієм експериментального дослідження ефективності моделі формування ціннісно-деонтологічних компетентностей майбутніх фахівців ІТ-галузі; результатами, отриманими під час констатувального етапу дослідно-експериментальної перевірки ефективності моделі формування ціннісно-деонтологічних компетентностей майбутніх фахівців ІТ-галузі, а також формувального експерименту. У розділі подано узагальнення та інтерпретацію результатів перевірки ефективності моделі формування ціннісно-деонтологічних переконань майбутніх фахівців ІТ-галузі.

Ідентичність змісту реферату і основних положень дисертації. Реферат дисертації та публікації авторки належним чином відображають основні результати та висновки проведеного дослідження.

Співставлення тексту реферату з текстом дисертації вказує на ідентичність основних положень дисертації і матеріалу, що викладений у рефераті.

Реферат не містить інформації, яка відсутня в дисертації. Наукові висновки, положення й рекомендації, наведені у рефераті, належно розкриті й обґрунтовані у рукописі дисертації.

Відповідність дисертації паспорту спеціальності. Дисертація Шліхти Ганни Олександрівни на тему «Теоретичні та методичні засади формування ціннісно-деонтологічних компетентностей майбутніх фахівців ІТ-галузі у процесі професійної підготовки» відповідає паспорту спеціальності 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти, зокрема таким пунктам паспорта спеціальності: 1) теоретико-методологічні основи професійної освіти; 2) інноваційні процеси у професійній освіті; 3) педагогічні засади професійно-творчого розвитку особистості в системі неперервної професійної освіти.

Дискусійні положення та зауваження щодо змісту дисертації. Загалом позитивно оцінюючи наукове і практичне значення отриманих результатів, вважаємо за потрібне висловити певні побажання та зауваження дискусійного характеру:

1. У вступі вказано, що предметом дослідження є організаційно-педагогічні умови та модель формування ціннісно-деонтологічних компетентностей майбутніх фахівців ІТ-галузі. Чи доречно розділяти вказані явища, оскільки організаційно-педагогічні умови формування ціннісно-деонтологічних компетентностей напевно є елементом моделі формування таких компетентностей майбутніх фахівців ІТ-галузі?

2. Описуючи новизну результатів свого дослідження, авторка вказує, що нею «визначено сутність й обґрунтовано структуру феномену ціннісно-деонтологічних компетентностей сучасного ІТ-фахівця» (с. 32). Постає питання, чи відповідні визначення аксіологічної й деонтологічної компетентностей можуть бути застосовані лише у контексті професійної підготовки майбутніх фахівців ІТ-галузі чи вони мають універсальний характер?

3. У структурі Розділу 1 дисертантка у параграфі 1.4. змістовно й конструктивно аналізує ступінь розробленості проблеми дослідження і стратегію її вирішення. Вважаємо, що зміст відповідного параграфу доцільно було б викласти на початку відповідного розділу, після дослідження проблемних аспектів професійної підготовки майбутніх фахівців ІТ-галузі у контексті сучасних науково-технічних та суспільно-економічних тенденцій. Така послідовність додатково посилила б аргументацію Шліхти Г. О. щодо звернення саме до проблематики формування ціннісно-деонтологічних компетентностей фахівців ІТ-галузі.

4. У представленій роботі у параграфі 2.1 дисертанткою представлено результати аналізу значної кількості національних і європейських регулятивних й програмних документів у сфері освіти. Авторка наголошує, що зміст відповідних документів визначає особливий статус ціннісно-деонтологічного складника системи сучасних професійних вимог, зокрема до майбутнього ІТ-фахівця. Хотілося б уточнити, в який спосіб зроблено такий висновок.

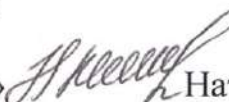
5. Дисертантка формулює у роботі значну кількість визначень, що очевидно є позитивом представленого дослідження. Вважаємо, що він набув би ще більшої виразності, якби, наприклад у додатках, вони були систематизовані й викладені у певній послідовності. Тим більше на с. 274 подібна спроба була зроблена у таблиці 4.10. «Дефініції засадничих елементів ціннісно-деонтологічних компетентностей сучасного ІТ-фахівця».

6. Очевидно, що у роботі значна увага надається візуалізації напрацьованого матеріалу. Втім, деякі таблиці розроблені авторкою не завжди є виправданими й обов'язковими. З іншого боку, частина таблиць і графічного матеріалу подана у додатках, що певною мірою ускладнює сприйняття тексту й табличної інформації.

Наголосимо, що висловлені зауваження й побажання загалом не знижують цінність представленого дослідження, його науково-теоретичного й практичного значення.

Висновок. Рецензована дисертація є завершеною самостійною роботою, у якій отримано науково обґрунтовані теоретичні й практичні результати, що можуть бути визначені як важливий внесок у розвиток теорії і методики професійної освіти. У роботі доведено актуальність й обґрунтовано теоретичні й методичні засади формування ціннісно-деонтологічних компетентностей майбутніх фахівців ІТ-галузі у процесі професійної підготовки. Винесені на захист положення є новими, а висновки – аргументованими.

Дисертація відповідає вимогам пп. 7–9 «Порядку присудження та позбавлення наукового ступеня доктора наук» (Постанова Кабінету Міністрів України від 17 листопада 2021 р. № 1197) та іншим вимогам Міністерства освіти і науки України до дисертаційних досліджень, а її авторка, Шліхта Ганна Олександрівна, заслуговує присудження наукового ступеня доктора педагогічних наук за спеціальністю 13.00.04 – Теорія і методика професійної освіти.

Офіційний опонент,
доктор педагогічних наук, професор,
професор кафедри педагогіки та інноваційної освіти
Інституту права, психології та інноваційної освіти
Національного університету «Львівська політехніка» Наталія МУКАН

Вчений секретар
Національного університету «Львівська політехніка»

 Роман БРИЛИНСЬКИЙ